

LIETUVOS RESPUBLIKOS
SODININKŲ BENDRIJŲ ĮSTATYMO NR. IX-1934 2, 6, 11, 15, 16, 17, 18, 22, 24, 27
IR 28 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO 2 IR 12 STRAIPSNIŲ
PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO
AIŠKINAMASIS RAŠTAS

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusius priežastys, įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos sodininkų bendrijų įstatymo Nr. IX-1934 2, 6, 11, 15, 16, 17, 18, 22, 24, 27 ir 28 straipsnių pakeitimo įstatymo 2 ir 12 straipsnių pakeitimo projekto (toliau – Įstatymo projektas) rengimą paskatino praktinės problemos, su kuriomis susiduriama norint perduoti savivaldybėms sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemės sklypus, naudojamus keliams (gatvėms) eksploatuoti ar tiesti, ar žemės sklypus su juose esančiais keliais (gatvėmis). Pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugšėjo 10 d. nutarimu Nr. 1418 patvirtintas Valstybinės žemės sklypų perdavimo valdyti, naudoti ir disponuoti jais taisyklės savivaldybėms patikėjimo teise gali būti perduodami tik suformuoti žemės sklypai pagal teisės aktų nustatyta tvarka parengtus ir patvirtintus detaliuosius planus arba žemės valdos projektus. Žemės sklypų kadastrinių matavimų atlikimui ir jų įregistravimui Nekilnojamojo turto registre iki šiol nenumatyti aiškūs finansavimo šaltiniai. Sodininkų bendrijos atsisako finansuoti keliais (gatvėmis) užimtų žemės sklypų kadastrinius matavimus, kadangi ši žemė su keliais (gatvėmis) nuosavybės teise priklauso ne sodininkų bendrijoms, o valstybei, be to, sodininkų bendrijos neturi lėšų šiems darbams atlikti.

Įstatymo projekto tikslas – teisiškai sureguliuoti valstybės biudžeto tikslinių asignavimų skyrimą ir efektyvų lėšų panaudojimą sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemės sklypų, naudojamų keliams (gatvėms) eksploatuoti ar tiesti, ar žemės sklypų su juose esančiais keliais (gatvėmis) kadastriniams matavimas atlikti ir įregistruoti Nekilnojamojo turto registre, kad būtų galima Vyriausybės nustatyta tvarka vykdyti šių žemės sklypų perdavimą savivaldybėms patikėjimo teise.

Siekiant proporcingai ir skaidriai paskirstyti lėšas sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemės sklypų, naudojamų keliams (gatvėms) eksploatuoti ar tiesti, ar žemės sklypų su juose esančiais keliais (gatvėmis) kadastriniams matavimams atlikti ir įregistruoti Nekilnojamojo turto registre, siūloma minėtiems darbams numatyti lėšų skyrimą iš valstybės biudžeto tikslinių asignavimų pagal Kelių priežiūros ir plėtros programą, atsisakant tvirtinti Sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemėje esančių vidaus kelių perdavimo programą, kuri būtų perteklinė, ją patvirtinus būtų neefektyviai paskirstomos ir naudojamos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšos minėtiems darbams atlikti, sudaromos sąlygos korupcijai vietos savivaldos institucijose. Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo įstatymo 9 straipsnyje nustatyta, kad Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšos naudojamos keliams projektuoti, statyti, tiesti, remontuoti, inventorizuoti, prižiūrėti, išlaidoms už skirtą žemę ir kitoms kelių srities reikmėms finansuoti. Valstybės biudžetas kasmet papildomai savivaldybėms skiria apie 33 procentus lėšų iš Kelių priežiūros ir plėtros programos lėšų vietinės reikšmės keliams (gatvėms) finansuoti. Pažymime, kad Lietuvos automobilių kelių direkcija prie Susisiekimo ministerijos, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2005 m. balandžio 21 d. nutarimu Nr. 447 „Dėl Lietuvos Respublikos kelių priežiūros ir plėtros finansavimo įstatymo įgyvendinimo“ ir nustatytais

skaičiavimo reikalavimais, informuoja savivaldybes apie joms skirtas biudžeto lėšas vietinės reikšmės keliams. Savivaldybės sprendimais tvirtina Kelių priežiūros ir plėtros programos finansavimo lėšų, skirtų savivaldybei vietinės reikšmės keliams ir gatvėms tiesti, taisyti (remontuoti), prižiūrėti ir saugaus eismo sąlygoms užtikrinti, naudojimo ir skirstymo tvarkos aprašus, pagal kuriuos numato lėšų naudojimą savivaldybės vietinės reikšmės keliams ir gatvėms, kelių statiniams ir jų užimamai žemei inventorizuoti, projektuoti, tiesti ir prižiūrėti.

Pagal Lietuvos Respublikos kelių įstatymo 3 straipsnio 3 dalį vietinės reikšmės keliai skirstomi į viešuosius kelius ir vidaus kelius. Viešiesiems keliams priskiriami keliai, jungiantys gyvenamąsias vietas, gatvės gyvenamosiose vietovėse ir kiti keliai. Kelių įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad vietinės reikšmės viešieji keliai nuosavybės teise priklauso savivaldybėms. Lietuvos Respublikos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 3 straipsnyje įtvirtinta, kad sodininkų bendrijos teritorija yra gyvenamosios vietovės teritorijos dalis, turinti savo ribas ir pavadinimą. Pažymime, kad šalies didžiuosiuose miestuose ir jų priemiesčiuose turime sodininkų bendrijas, virtusias gyvenamaisiais kvartalais be gyvenimo kokybę užtikrinančios aptarnavimo infrastruktūros, todėl sodininkų bendrijose, kurios yra gyvenamosios vietovės, vietinės reikšmės keliai (gatvės), turėtų būti priskirti ne vidaus, o viešiesiems keliams, kadangi absoliuti dauguma sodininkų bendrijose keliais (gatvėmis) užimta valstybinė žemė nuosavybės teise nepriklauso sodininkų bendrijoms, jų sodininkų bendrijos netvarko ir neišsipirkusios iš valstybės. Be to, kai kurios savivaldybės sodų bendrijose esančius kelius (gatves) yra perėmusios į savo balansą. Manytume, kad atsakingos institucijos turėtų spręsti šių kelių priskyrimo viešiesiems keliams klausimą.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projektą inicijavo Aplinkos ministerija, vykdydama Lietuvos Respublikos Ministro Pirmininko pavedimą, įformintą Vyriausybės kanclerio 2015 m. gruodžio 14 d. rezoliucija Nr. 13-4418. Minėtu pavedimu, atsižvelgiant į Lietuvos Respublikos Seimo Aplinkos apsaugos komiteto 2015 m. gruodžio 9 d. posėdžio protokolo Nr. 107-P-29 sprendimą, pavesta Aplinkos ministerijai pateikti Vyriausybei svarstyti Lietuvos Respublikos sodininkų bendrijų įstatymo Nr. IX-1934 2, 6, 11, 15, 16, 17, 18, 22, 24, 27 ir 28 straipsnių pakeitimo įstatymo pakeitimus tarpusavyje suderinus 2 straipsnio 1 dalies ir 12 straipsnio 4 dalies nuostatas dėl įstatymo įgyvendinimo.

3. Dabartinis Įstatymo projekte aptartų teisinių santykių reguliavimas

Lietuvos Respublikos sodininkų bendrijų įstatymo Nr. IX-1934 2, 6, 11, 15, 16, 17, 18, 22, 24, 27 ir 28 straipsnių pakeitimo įstatyme (toliau – Įstatymas) teisiškai nesureguliuotas finansavimas sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemės sklypų, naudojamų keliams (gatvėms) eksploatuoti ar tiesti, ar žemės sklypų su juose esančiais keliais (gatvėmis) kadastriniams matavimas atlikti ir įregistruoti Nekilnojamojo turto registre, kad būtų galima Vyriausybės nustatyta tvarka vykdyti šių žemės sklypų perdavimą savivaldybėms patikėjimo teise. Įstatymo 2 straipsnio 1 dalies nuostatos, numatančios žemės sklypų, užimtų keliais (gatvėmis), kadastrinius matavimus ir įregistravimą Nekilnojamojo turto registre finansuoti iš valstybės biudžeto tikslinių asignavimų pagal Sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemėje esančių vidaus kelių perdavimo programą, įgyvendinimas kelia abejonių, kadangi savivaldybėms vietinės reikšmės keliams projektuoti, statyti,

tiesti, remontuoti, inventorizuoti, prižiūrėti, išlaidoms už skirtą žemę ir kitoms kelių srities reikmėms finansuoti lėšos skiriamos iš Kelių priežiūros ir plėtros programos. Įstatymo nuostata dėl sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemėje esančių vidaus kelių perdavimo programos tvirtinimo negali būti įgyvendinama, kadangi ši programa būtų perteklinė, ją patvirtinus būtų neefektyviai paskirstomos ir naudojamos valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų lėšos minėtiems darbams atlikti, sudaromos sąlygos korupcijai vietos savivaldos institucijose.

Įstatyme esama neatitikimų tarp Įstatymo 2 straipsnio 1 dalies ir 12 straipsnio 4 dalies nuostatų – tai konstatavo Lietuvos Respublikos Seimo Aplinkos apsaugos komitetas, atlikęs parlamentinę kontrolę dėl minėto įstatymo įgyvendinimo, todėl 2015 m. gruodžio 9 d. posėdžio protokolu Nr. 107-P-29 Seimo Aplinkos apsaugos komitetas pavedė Vyriausybei pateikti svarstyti Lietuvos Respublikos sodininkų bendrijų įstatymo Nr. IX-1934 2, 6, 11, 15, 16, 17, 18, 22, 24, 27 ir 28 straipsnių pakeitimo įstatymo Nr. XII-1425 pakeitimus tarpusavyje suderinant 2 straipsnio 1 dalies ir 12 straipsnio 4 dalies nuostatas dėl įstatymo įgyvendinimo.

Minėto įstatymo 2 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemėje esančių vidaus kelių perdavimo programą tvirtina Vyriausybė, o 12 straipsnio 4 dalyje nurodytos prielaidos minėtą programą tvirtinti Vyriausybės įgaliotai institucijai, nes yra išdėstyta, kad Lietuvos Respublikos Vyriausybė ar jos įgaliota institucija iki 2015 m. liepos 31 d. patvirtina Sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemėje esančių vidaus kelių perdavimo programą ir nustato bendrijos bendrojo naudojimo žemėje esančių vidaus kelių, kaip nekilnojamojo turto objektų, formavimo ir jų kadastrinių matavimų tvarką. Pažymime, kad Įstatymo 12 straipsnių 4 dalies nuostatų įgyvendinimas kelia abejonių, kadangi Nekilnojamojo turto objektų formavimo ir jų kadastrinių matavimų tvarka nustatyta Lietuvos Respublikos nekilnojamojo turto kadastruose, patvirtintuose Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. balandžio 15 d. nutarimu Nr. 534. Sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemės sklypų, naudojamų keliams (gatvėms) eksploatuoti ar tiesti, ar žemės sklypų su juose esančiais keliais (gatvėmis) kadastrinių matavimų atlikimas ir jų įregistravimas nekilnojamojo turto registre – ne Aplinkos ministerijos, o Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos, VĮ Registrų centro kuruojamos sritys, todėl aplinkos ministro įsakymu tvirtinant Sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemėje esančių vidaus kelių perdavimo programą būtų teisiškai sudėtinga ir netikslinga nurodyti pavedimus ministerijoms ir kitoms Aplinkos ministerijai nepavaldžioms įstaigoms vykdyti ir taip joms priskirtas funkcijas.

Kyla teisinių problemų ir dėl kitos Įstatymo 2 straipsnio nuostatos, kad sodininkų bendrijose bendrojo naudojimo žemėje esantys keliai (gatvės) yra vidaus keliai. Pažymime, kad Lietuvos Respublikos automobilių kelių plėtojimo, priežiūros ir naudojimosi jais teisinius pagrindus, kelių suskirstymą pagal reikšmę ir nuosavybės formas nustato specialusis Lietuvos Respublikos kelių įstatymas. Pagal Kelių įstatymo 3 straipsnio 3 dalį vietinės reikšmės viešiesiems keliams priskiriami keliai, jungiantys gyvenamąsias vietas, gatvės gyvenamosiose vietovėse ir kiti keliai. Kelių įstatymo 4 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta, kad vietinės reikšmės viešieji keliai nuosavybės teise priklauso savivaldybėms. Lietuvos Respublikos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymo 3 straipsnyje įtvirtinta, kad sodininkų bendrijos teritorija yra gyvenamosios vietovės teritorijos dalis, turinti savo ribas ir pavadinimą. Pažymime, kad šalies didžiuosiuose miestuose ir jų priemiesčiuose turime sodininkų bendrijas, virtusias gyvenamaisiais kvartalais be gyvenimo kokybę užtikrinančios aptarnavimo infrastruktūros, todėl sodininkų bendrijose, kurios yra gyvenamosios vietovės, vietinės

reikšmės keliai (gatvės) turėtų būti priskirti ne vidaus, o viešiesiems keliams, kadangi absoliuti dauguma sodininkų bendrijose keliais (gatvėmis) užimta valstybinė žemė nuosavybės teisė nepriklauso sodininkų bendrijoms, jų sodininkų bendrijos netvarko ir neišsipirkusios iš valstybės. Be to, kai kurios savivaldybės sodų bendrijose esančius kelius (gatves) yra perėmusios į savo balansą. Manytume, kad atsakingos institucijos turėtų spręsti šių kelių priskyrimo viešiesiems keliams klausimą.

4. Siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir laukiami teigiami rezultatai

Įstatymo projekto 2 straipsnio 1 dalyje siūloma nustatyti, kad sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemės sklypų, naudojamų keliams (gatvėms) eksploatuoti ar tiesti, ar žemės sklypų su juose esančiais keliais (gatvėmis) kadastriniai matavimai ir įregistravimas Nekilnojamojo turto registre finansuojamas iš valstybės biudžeto tikslinių asignavimų pagal Kelių priežiūros ir plėtros programą. Siūloma atsisakyti sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemės sklypų, naudojamų keliams (gatvėms) eksploatuoti ar tiesti, ar žemės sklypų su juose esančiais keliais (gatvėmis) kadastriniams matavimams ir įregistravimui Nekilnojamojo turto naudoti lėšas iš sodininkų bendrijų ir savivaldybių, kadangi šie keliai (gatvėmis) užimta žemė nuosavybės teise priklauso ne sodininkų bendrijoms, o valstybei, be to, sodininkų bendrijos neturi lėšų šiems darbams atlikti.

Siūloma 2 straipsnyje atsisakyti nuostatos, kad sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemėje esantys keliai (gatvės) yra vidaus keliai. Šalies didžiuosiuose miestuose ir jų priemiesčiuose turime sodininkų bendrijas, virtusias gyvenamaisiais kvartalais be gyvenimo kokybę užtikrinančios aptarnavimo infrastruktūros, todėl sodininkų bendrijose, kurios yra gyvenamosios vietovės, vietinės reikšmės keliai (gatvės), turėtų būti priskirti ne vidaus, o viešiesiems keliams, kadangi absoliuti dauguma sodininkų bendrijose keliais (gatvėmis) užimta valstybinė žemė nuosavybės teisė nepriklauso sodininkų bendrijoms, jų sodininkų bendrijos netvarko ir neišsipirkusios iš valstybės.

Siūloma nustatyti 2 straipsnio 1 dalies įsigaliojimą 2017 m. sausio 1 d., įvertinant tai, kad Lietuvos Respublikos Seimas 2015 m. gruodžio 10 d. patvirtino 2016 metų valstybės biudžetą, tad valstybės biudžeto lėšos sodininkų bendrijų keliams (gatvėms) prižiūrėti ir tvarkyti galėtų būti numatytos ne anksčiau kaip 2017 metais tvirtinant kitų metų valstybės biudžetą.

Siūloma pripažinti 12 straipsnio 4 dalį netekusia galios, kadangi atsisakoma tvirtinti Sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemėje esančių vidaus kelių perdavimo programą ir sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemėje esančių vidaus kelių, kaip nekilnojamojo turto objektų, formavimo ir jų kadastrinių matavimų tvarką dėl aukščiau nurodytų priežasčių.

Siūlomas teisinis reglamentavimas sudarytų sąlygas skirti finansavimą iš valstybės biudžeto lėšų soduose atlikti valstybinės žemės sklypų su keliais (gatvėmis) kadastrinius matavimus ir registruoti juos Nekilnojamojo turto registre, šių suformuotų valstybinės žemės sklypų sklandžiam perdavimui savivaldybėms. Siūlomas teisinis reglamentavimas leistų sutaupyti ir skaidriai naudoti valstybės biudžeto lėšas.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai, galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Galima priimto įstatymo įtaka kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priėmus Įstatymo projektą, bus užkertamas kelias neefektyviai skirstyti valstybės biudžeto lėšas savivaldybėms, kartu sumažinta korupcijos galimybė vietos savivaldos institucijose neskaidriai naudoti valstybės biudžeto lėšas.

7. Galima įstatymų įgyvendinimo įtaka verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Įstatymo projekto nuostatų įgyvendinimas turės teigiamą įtaką verslo sąlygoms ir jo plėtrai sodininkų bendrijų teritorijose, esančiose šalies didžiuosiuose miestuose ir jų priemiesčiuose. Užtikrinus susisiekimą vietinės reikšmės viešaisiais keliais su sodininkų bendrijomis (gyvenamaisiais kvartalais) būtų sudaromos sąlygos investicijoms į šių teritorijų plėtrą ir gyvendinimo kokybės užtikrinimą.

8. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, teisės aktai, kuriuos būtina priimti, galiojantys teisės aktai, kuriuos reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Numatoma pripažinti netekusiu galios Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. liepos 1 d. nutarimą Nr. 725 „Dėl įgaliojimų suteikimo įgyvendinant Lietuvos Respublikos sodininkų bendrijų įstatymo Nr. IX-1934 2, 6, 11, 15, 16, 17, 18, 22, 24, 27 ir 28 straipsnių pakeitimo įstatymo 12 straipsnio 4 dalies nuostatas“.

Priimti naujų, pakeisti galiojančių teisės aktų nereikės.

9. Įstatymo projekto atitiktis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimams, Įstatymo projekto sąvokų ir jas įvardijančių terminų įvertinimas Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

Įstatymo projektas atitinka Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo ir Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimus.

10. Įstatymo projekto atitiktis Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatoms ir Europos Sąjungos dokumentams

Įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus.

11. Įstatymui įgyvendinti reikalingi įgyvendinamieji teisės aktai, šių aktų rengėjai ir parengimo terminai

Įstatymui įgyvendinti įgyvendinamųjų teisės aktų rengti nereikės.

12. Valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšos, kurių prireiks įstatymams įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais).

Įstatymo projekte numatytų nuostatų įgyvendinimui reikės papildomų lėšų iš Kelių priežiūros ir plėtros programos sodininkų bendrijų bendrojo naudojimo žemės sklypų, naudojamų keliams (gatvėms) eksploatuoti ar tiesti, ar žemės sklypų su juose esančiais keliais (gatvėmis) kadastriniams matavimams atlikti ir įregistruoti Nekilnojamojo turto registre.

13. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Specialistų vertinimų ir išvadų Įstatymo projektui nebuvo gauta.

14. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis

Reikšminiai žodžiai, kurių reikia Įstatymų projektams įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant reikšminius žodžius pagal Europos žodyną Eurovoc:
„mėgėjų sodo teritorija“, „sodininkų bendrija“.

15. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai

Nėra.

APLINKOS MINISTERIJOS
KANCLERIS
Robertas Klovas
20 160205

Užsės ir personalo
departamento direktorius
Egidijus Anulis
2016-02-05